

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570) ได้นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักปรัชญานำทางในการขับเคลื่อนและวางแผนการพัฒนาประเทศให้เกิดประสิทธิผลในการขับเคลื่อนพลวัตการพัฒนาประเทศในมิติต่าง ๆ ไปสู่เป้าหมายตามยุทธศาสตร์ได้อย่างเป็นรูปธรรม และเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศเกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ ในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 จึงมีเป้าหมายหลักเพื่อพลิกโฉมประเทศไทยสู่ “เศรษฐกิจสร้างคุณค่า สังคมเดินหน้าอย่างยั่งยืน” หรือ “Hi-Value and Sustainable Thailand” (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564)

การพลิกโฉมประเทศไทยสู่ “เศรษฐกิจสร้างคุณค่า สังคมเดินหน้าอย่างยั่งยืน” ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ 1) เศรษฐกิจมูลค่าสูงที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม 2) สังคมแห่งโอกาสและความเสมอภาค 3) วิถีชีวิตที่ยั่งยืน และ 4) ปัจจัยสนับสนุนการพลิกโฉมประเทศ โดยในองค์ประกอบสังคมแห่งโอกาสและความเสมอภาค (High Opportunity Society) มีความครอบคลุมหมวดหมู่ที่ 7 ไทยมี SMEs ที่เข้มแข็ง มีศักยภาพสูง และสามารถแข่งขันได้ และมีขอบเขตที่กล่าวถึงประเทศไทยมีระบบนิเวศ (Ecosystem) ที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของ SMEs โดยมีการแข่งขันทางการค้าที่เปิดกว้างและเป็นธรรม สามารถขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี องค์ความรู้ และนวัตกรรมโดยเฉพาะในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การพัฒนารูปแบบธุรกิจ และการเพิ่มมูลค่าของสินค้าและบริการ ตลอดจนสามารถปรับตัวสู่ธุรกิจใหม่ที่มีแนวโน้มความต้องการมากขึ้นในอนาคต นอกจากนี้วิสาหกิจชุมชนยังมีศักยภาพ ผลิตได้และขายเป็น สามารถนำอัตลักษณ์ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาของชุมชนมาสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้าและบริการ และสามารถสร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่ชุมชน วิสาหกิจชุมชนจะช่วยให้สังคมขยายตัวและเติบโตอย่างต่อเนื่อง รวมถึงมีบทบาทมากขึ้นในการพัฒนาชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม อาทิ การสร้างการมีส่วนร่วมและกระจายผลประโยชน์จากการดำเนินธุรกิจไปสู่ชุมชน การสร้างงานในกลุ่มผู้ด้อยโอกาส และการพัฒนาสินค้าและบริการต่าง ๆ ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

สำหรับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ในประเด็นด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ส่วนของการพัฒนาเศรษฐกิจบนพื้นฐานของผู้ประกอบการยุคใหม่ ไม่ว่าจะเป็นผู้ประกอบการรายใหญ่ กลาง เล็ก วิสาหกิจเริ่มต้น วิสาหกิจชุมชน หรือวิสาหกิจเพื่อสังคม รวมทั้งเกษตรกร ให้เป็นผู้ประกอบการยุคใหม่ที่มีทักษะและจิตวิญญาณของการเป็นผู้ประกอบการที่มีความสามารถใน

การแข่งขันและมีอัตลักษณ์ชัดเจน โดยมีนวัตกรรมใน 3 ด้าน คือ นวัตกรรมในการสร้างโมเดลธุรกิจ นวัตกรรมในเชิงสินค้าและบริการ และนวัตกรรมในเชิงกระบวนการผลิตและบริการ พร้อมทั้งเป็นนักการค้าที่เข้มแข็งที่จะนำไปสู่การสนับสนุนการเป็นชาติการค้า มีความสามารถในการเข้าถึงตลาดทั้งในและต่างประเทศเป็นผู้ประกอบการที่ “ผลิตเก่ง ขายเก่ง” หรือ “ซื้อเป็น ขายเป็น” บริการเป็นเลิศ สามารถขยายการค้าและการลงทุนไปต่างประเทศ รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้ประกอบการมีธรรมาภิบาล (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2563)

การสร้างโอกาสเข้าถึงตลาดเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถเข้าสู่ตลาดทั้งในและต่างประเทศตามระดับศักยภาพการประกอบการ โดยการสนับสนุนผู้ประกอบการให้มีอัตลักษณ์และแบรนด์ที่เด่นชัด รวมทั้งพัฒนาบรรจุภัณฑ์สินค้าที่มีคุณภาพและมีความแตกต่าง เพื่อส่งเสริมการเข้าถึงตลาดต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในตลาดต่างประเทศ รวมทั้งแพลตฟอร์มในการแสดงผลงานของธุรกิจสร้างสรรค์ การให้ความสำคัญกับการผลิตโดยใช้ตลาดนำที่คำนึงถึงความต้องการของตลาดโดยเฉพาะตลาดที่มีมูลค่าสูง การสนับสนุนช่องทางการตลาดและการชำระเงินรูปแบบใหม่ โดยการสร้างตลาดออนไลน์ แอปพลิเคชันและช่องทางใหม่รองรับไลฟ์สไตล์ของคนในอนาคต การสร้างโอกาสให้ผู้ประกอบการสามารถเข้าถึงตลาดจัดซื้อ จัดจ้างภาครัฐได้มากขึ้น และการพัฒนาศูนย์กระจายสินค้าที่มีมาตรฐานในทุกภูมิภาคของไทย และพัฒนานวัตกรรมกระจายสินค้า โดยการพัฒนาระบบการให้ทันสมัยด้วยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อรองรับการเติบโตของอุตสาหกรรมและธุรกิจในอนาคต

นอกจากนี้การสร้างโอกาสในการเข้าถึงข้อมูล ในโลกไร้พรมแดน คือ การแข่งขันบนฐานข้อมูลจึงต้องสร้างโอกาสให้ผู้ประกอบการสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นและเป็นข้อมูลที่ทันสมัยเพื่อการวางแผนธุรกิจ โดยการสร้างโอกาสให้ผู้ประกอบการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและฐานข้อมูลขนาดใหญ่ผ่านระบบออนไลน์ เพื่อต่อยอดพัฒนาธุรกิจเดิมและสร้างธุรกิจใหม่ การสร้างและพัฒนาศูนย์บริการข้อมูลผู้ประกอบการ เพื่อเป็นช่องทางหลักในการให้ข้อมูลและคำปรึกษาแก่ผู้ประกอบการ และเป็นแหล่งรวมที่ปรึกษาทางธุรกิจ การพัฒนาระบบฐานข้อมูลและสร้างระบบเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐให้มีมาตรฐานเดียวกัน รวมถึงฐานข้อมูลความรู้วิจัยและนวัตกรรม โดยเป็นข้อมูลที่มีความทันสมัย บูรณาการและต่อเนื่อง เพื่อประโยชน์ในการสืบค้นต่อยอดในทุก ๆ ด้าน และการกำหนดนโยบายที่เหมาะสมต่อการพัฒนาผู้ประกอบการ การสนับสนุนการสร้างและพัฒนาแพลตฟอร์มกลาง ทั้งในด้านการผลิต การบริหารจัดการการตลาด ที่ผู้ประกอบการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ร่วมกันในการวางแผนธุรกิจในอนาคต เพื่อลดต้นทุนของทั้งภาครัฐและเอกชน และการสนับสนุนให้เกิดพื้นที่ทำงานร่วมสำหรับผู้ประกอบการ เพื่อลดต้นทุนและเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนนวัตกรรมและเชื่อมต่อธุรกิจระหว่างกัน

จากสถานการณ์วิกฤตโควิด-19 ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้บริโภคอย่างเห็นได้ชัดและผู้บริโภคส่วนใหญ่เปิดรับเทคโนโลยีมากขึ้น อย่างไรก็ตามยังมีผู้คนอีกหลายกลุ่มที่ไม่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลได้และไม่สามารถนำ เทคโนโลยีเหล่านั้นมาปรับใช้ในการต่อยอดทางธุรกิจได้ นอกจากนี้ผู้ประกอบการ ชุมชนและประชาชน โดยเฉพาะผู้สูงอายุ ยังมีช่องว่างในการใช้งานเทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ตจึงทำให้ไม่สามารถนำ เทคโนโลยีดิจิทัลเหล่านั้นมาพัฒนาตนเองและกิจการได้ โอกาสในการขยายตลาดของธุรกิจไปยังตลาดออนไลน์จึงเป็นไปได้ยาก หรือแม้กระทั่งการขาดโอกาสในการได้รับการบริการจากภาครัฐ หากเรามีกำลังคน (Workforce) เช่นนักเรียน นักศึกษา เยาวชน ที่มีความรู้ความสามารถใช้งานเครื่องมือและอินเทอร์เน็ตมาช่วยในเรื่องเหล่านี้ เช่น การนำสินค้าขึ้นขายบนแพลตฟอร์ม การตอบแชทข้อซักถามจากลูกค้า การบริหารจัดการร้านค้าออนไลน์ การรับเงิน โอนเงินอิเล็กทรอนิกส์ การลงทะเบียนออนไลน์เพื่อขอรับสิทธิสวัสดิการต่าง ๆ ก็จะทำให้การดำเนินชีวิตสะดวก สบายและเป็นไปได้ง่ายขึ้น จึงควรมีการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาศักยภาพในการใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน ชุมชน และผู้ที่มีความสนใจ (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, 2564)

แนวคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) คือ กระบวนการคิดเพื่อแก้ไขปัญหาหรือโจทย์ให้ถูกจุด ตลอดจนพัฒนาแนวคิดใหม่ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาหรือโจทย์ตามที่ได้ตั้งไว้เพื่อที่จะหาวิธีทางที่ดีที่สุดและมีความเหมาะสมที่สุด ในการแก้ปัญหาบนพื้นฐานกระบวนการนี้จะเน้นไปที่หลักของผู้ใช้ (User-centered) เป็นหลัก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการสร้างผลลัพธ์ให้เห็นเป็นรูปธรรม และสามารถตอบโจทย์เพื่อใช้งานและแก้ปัญหาต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงก่อให้เกิดนวัตกรรมใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์อีกด้วย

วิสาหกิจชุมชน คือ กิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการ หรือการอื่น ๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพันกัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการเพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชนและระหว่างชุมชน และวิสาหกิจชุมชนยังมีความสำคัญในการสร้างฐานมั่นคงให้กับประเทศ โดยกระตุ้นเศรษฐกิจระดับรากหญ้าให้เข้มแข็งและกระจายโอกาสการประกอบอาชีพให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ ลดภาระค่าใช้จ่าย และพึ่งพาตนเองได้ ปัจจุบันปัญหาที่ของวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ เป็นปัญหาด้านการตลาด การเงิน และการบริหารจัดการ ซึ่งทำให้เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้เข้มแข็ง และอยู่รอดต่อสภาพเศรษฐกิจในยุคนี้ ดังนั้นจึงควรเร่งพัฒนาระดับวิสาหกิจชุมชนให้มีศักยภาพเพิ่มขึ้น โดยเร็ว ให้ทันต่อการตลาดยุคใหม่ในยุคที่สังคมดิจิทัลมีผลต่อการดำเนินชีวิต และการตัดสินใจของผู้บริโภค วิสาหกิจชุมชนควรปรับตัวโดยใช้แนวคิดการตลาดยุคใหม่ คือ การวิเคราะห์ความต้องการของผู้บริโภค ความเหมาะสมในราคา การเพิ่มช่องทางและความสะดวกในการซื้อ และการสื่อสารและการนำเสนอ ที่เป็นการปรับเปลี่ยนมุมมองทางการตลาดไปให้ความสำคัญและขับเคลื่อน

โดยลูกค้า และกลุ่มเป้าหมายซึ่งจะส่งผลให้วิสาหกิจชุมชนมีการพัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็ว (พัฒนัภรณ์ อ่อนสำลี, 2563)

ขณะที่ Pratono และคณะ (2023) ได้เน้นย้ำถึงบทบาทของการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเฉพาะในกิจการเพื่อสังคมของอินโดนีเซีย Setiawati และคณะ (2565) เน้นการใช้ประโยชน์ของโซเชียลมีเดียในการเพิ่มยอดขายให้กับวิสาหกิจชุมชนภายใต้มูลนิธิ Yayasan Cinta Baca Indonesia Tongdhamachart และคณะ (2565) ได้ศึกษาผลการเป็นสื่อกลางของความสามารถด้านการตลาดดิจิทัลต่อประสิทธิภาพทางการตลาดของวิสาหกิจชุมชนในประเทศไทย เผยให้เห็นความสัมพันธ์เชิงบวกที่สำคัญ สุดท้ายนี้ Himarosa et al (2022) ได้นำเสนอกรณีศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาแพลตฟอร์มดิจิทัลที่มุ่งกระตุ้นยอดขายสำหรับวิสาหกิจขนาดกลาง ขนาดเล็ก และขนาดกลาง (MSME) ใน เมือง Kalakijo, Bantul, Yogyakarta ซึ่งแสดงให้เห็นถึงประโยชน์ที่เกิดขึ้นได้หากมีการแพลตฟอร์มดังกล่าวในบริบทของแต่ละท้องถิ่น

จากสาเหตุดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาแพลตฟอร์มดิจิทัลโดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบเพื่อส่งเสริมศักยภาพวิสาหกิจชุมชน โดยแพลตฟอร์มดิจิทัลนี้จะช่วยส่งเสริมให้วิสาหกิจชุมชนมีศักยภาพในการทำงานที่สูงขึ้น สามารถพึ่งพาตนเองได้ยั่งยืน เพิ่มช่องทางการติดต่อค้าขาย สร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน สร้างตลาดออนไลน์ ด้วยการใช้งานระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาความต้องการแพลตฟอร์มดิจิทัลโดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบ เพื่อส่งเสริมศักยภาพวิสาหกิจชุมชน

2.2 เพื่อพัฒนาแพลตฟอร์มดิจิทัลโดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบเพื่อส่งเสริมศักยภาพวิสาหกิจชุมชน

2.3 เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลโดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบ เพื่อส่งเสริมศักยภาพวิสาหกิจชุมชน

3. ขอบเขตการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีจำนวน 4 หมวดยุค ได้แก่ หมวดยุคที่ 1 อาหารและเครื่องดื่ม หมวดยุคที่ 2 งานฝีมือ หัตถกรรม หมวดยุคที่ 3 สมุนไพร การแพทย์แผนไทย และ หมวดยุคที่ 4 เกษตรกรรม พืชผักผลไม้ และอื่น ๆ ในอำเภอปากเกร็ด

จังหวัดนนทบุรี จำนวน 549 คน (ข้อมูลจากวิสาหกิจชุมชน/เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน ที่ยื่นจดทะเบียน
กับอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี)

ลำดับที่	วิสาหกิจชุมชน	จำนวนสมาชิก (คน)
หมวดหมู่ที่ 1 อาหารและเครื่องดื่ม		
1	วิสาหกิจชุมชนขนมไทย	7
2	วิสาหกิจชุมชนขนมอบ	7
3	วิสาหกิจชุมชนมะม่วงแช่อิ่มอำเภอปากเกร็ด	8
4	วิสาหกิจชุมชนข้าวแตน(น้ำแดงโม, หนาหมุยหอม, ธัญญพืช)	7
5	วิสาหกิจชุมชนแปรรูปจากปลา	7
6	วิสาหกิจชุมชนไอติมโบราณ (มะพร้าวอ่อน)	10
7	วิสาหกิจชุมชนอาหาร 4 ภาค	7
8	วิสาหกิจชุมชนร้อยชาชัก	7
9	วิสาหกิจชุมชนโรตีสี บางตะไนย	7
10	วิสาหกิจชุมชนใบชาเกาะเกร็ด	12
11	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปบ้านแหลมเหนือ	27
12	วิสาหกิจชุมชนแปรรูปสมุนไพรและเบเกอรี่	21
13	วิสาหกิจชุมชนแปรรูปปลาเกาะเกร็ด	7
14	วิสาหกิจชุมชนชาวยำสมุนไพรอำเภอปากเกร็ด	8
15	วิสาหกิจชุมชนแปรรูปเห็ดและน้ำพริกสดเด็ด	7
16	วิสาหกิจชุมชนผลไม้และผักพื้นบ้านเกาะเกร็ด	9
17	วิสาหกิจชุมชนสามัคคีความอร่อย	7
	รวมกลุ่มอาหารและเครื่องดื่ม	165
หมวดหมู่ที่ 2 งานฝีมือ หัตถกรรม		
1	วิสาหกิจชุมชนผ้าบาติกและดอกไม้ไยบัว	25
2	วิสาหกิจชุมชนจักสานจากเสนพลาสติก	12
3	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผา	8
4	วิสาหกิจชุมชนพัฒนาอาชีพศิลปประดิษฐ์	7
5	วิสาหกิจชุมชนนวัตกรรมผ้าไหมหมู่บ้าน	7
6	วิสาหกิจชุมชนดอกไม้การบูร	13
7	วิสาหกิจชุมชนดอกไม้ประดิษฐ์	8
8	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพถักตะกร้าด้วยเชือกฟาง	7
9	วิสาหกิจชุมชนดอกไม้ประดิษฐ์-พวงหรีดดอกไม้จันทน์	9
	รวมกลุ่มงานฝีมือ หัตถกรรม	96

ลำดับที่	วิสาหกิจชุมชน	จำนวนสมาชิก (คน)
หมวดหมู่ที่ 3 สมุนไพร การแพทย์แผนไทย		
1	วิสาหกิจชุมชนนวดแผนไทยและสมุนไพร	8
2	วิสาหกิจชุมชนหน้าวัดหงษ์ทอง(ลูกประคบสมุนไพรแผนโบราณ)	7
3	วิสาหกิจชุมชนสมุนไพรไทยพระยาเสือ	7
4	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมนวดแผนไทยวัดเสาชิงช้า	7
5	วิสาหกิจชุมชนสมุนไพรเกษตรอินทรีย์	7
6	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มสมุนไพรหนองกะลา	8
7	วิสาหกิจชุมชนThai Herb Centers	7
8	วิสาหกิจชุมชนศูนย์พัฒนาการแพทย์แผนไทยและสมุนไพรไทยพลอยสยาม	7
	รวมกลุ่มสมุนไพร การแพทย์แผนไทย	58
หมวดหมู่ที่ 4 เกษตรกรรม พืชผักผลไม้ และอื่น ๆ		
1	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรคลองพระอุดม	7
2	วิสาหกิจชุมชนเกาะเกร็ดหมู่ที่ 1	7
3	วิสาหกิจชุมชนบ้านเกาะศาลากุน เกาะเกร็ด ฤๅษีสำเร็จ	28
4	วิสาหกิจชุมชนพัฒนาเทคโนโลยี	7
5	วิสาหกิจชุมชนบ้านต้นจอก	7
6	วิสาหกิจชุมชนเห็ดบางพลับ	15
7	วิสาหกิจชุมชนผักไฮโดรโปนิคส์บ้านแหลมใหญ่	9
8	วิสาหกิจชุมชนชาหนองกะลา บ้านนางรำ	7
9	วิสาหกิจชุมชนบ้านคลองลำโพ ม.12	7
10	วิสาหกิจชุมชนสวนเกษตรคนนนท์ จังหวัดนนทบุรี	8
11	วิสาหกิจชุมชน Green Farm	7
12	วิสาหกิจชุมชนพัฒนาอาชีพสตรีเอื้ออาทรวัดคู2	7
13	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มสตรีศรีคลองข่อย	8
14	วิสาหกิจชุมชนซารากุล	21
15	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านทำอิฐสัมพันธ	30
16	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านวัดบางบัวทอง	33
17	วิสาหกิจชุมชนทรัพย์เจริญ	8
18	วิสาหกิจชุมชนตำบลอ้อมเกร็ดยั่งยืน	7
19	วิสาหกิจชุมชนบางพุดสามัคคี	7
	รวมกลุ่มเกษตรกรรม พืชผักผลไม้ และอื่น ๆ	230

ลำดับที่	วิสาหกิจชุมชน	จำนวนสมาชิก (คน)
	รวม	549

กลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการเลือกแบบอาสาสมัคร (Voluntary Selection) ได้จำนวน 20 คน มาจากวิสาหกิจชุมชนในแต่ละหมวดหมู่ทั้ง 4 หมวดหมู่ ได้แก่ หมวดหมู่ที่ 1 อาหารและเครื่องดื่ม จำนวน 5 คน หมวดหมู่ที่ 2 งานฝีมือ หัตถกรรม จำนวน 5 คน หมวดหมู่ที่ 3 สมุนไพร การแพทย์แผนไทย จำนวน 5 คน และหมวดหมู่ที่ 4 เกษตรกรรม พืชผักผลไม้ และอื่น ๆ จำนวน 5 คน ด้วยวิธีการโทรศัพท์ประสานงานหาวิสาหกิจชุมชนแต่ละท่าน พร้อมทั้งชี้แจงที่มาต่าง ๆ ของงานวิจัย แล้วขอให้วิสาหกิจชุมชนที่สนใจอาสาเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลด้วยความเต็มใจ โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกพื้นฐาน คือ มีความสามารถในการเข้าถึงและใช้งานอินเทอร์เน็ต แชนผ่านสื่อสังคมออนไลน์ผ่านโปรแกรมไลน์ได้

4. นิยามศัพท์/นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ

แพลตฟอร์มดิจิทัล หมายถึง เว็บแอปพลิเคชันที่สามารถให้ผู้ใช้บริการเข้าถึงได้ทุกที่ ทุกเวลา ผ่านเครือข่ายออนไลน์ ซึ่งประกอบไปด้วยระบบย่อยต่าง ๆ ได้แก่ ระบบหลักสูตรหรือคอร์สเรียนออนไลน์ ระบบร้านค้า สินค้า บริการต่าง ๆ และวิสาหกิจชุมชน ระบบพื้นที่แลกเปลี่ยนความรู้ ระบบแหล่งข้อมูล/องค์กรที่ให้คำปรึกษา ระบบชุมชนแลกเปลี่ยนความรู้ข่าวสาร/บทความ และประกาศสำคัญต่าง ๆ ที่จะช่วยส่งเสริมให้วิสาหกิจชุมชนมีศูนย์รวมข้อมูลข่าวสารเพื่อใช้ในการเผยแพร่ แหล่งการเรียนรู้

กระบวนการคิดเชิงออกแบบ หมายถึง กระบวนการคิดเพื่อแก้ไขปัญหาหรือโจทย์ปัญหา ตลอดจนพัฒนาแนวคิดใหม่ ๆ เพื่อที่จะหาหนทางที่ดีที่สุดและเหมาะสมที่สุด โดยการแก้ปัญหานั้นพื้นฐานกระบวนการนี้จะเน้นยึดไปกลุ่มเป้าหมายเป็นหลัก แล้วนำมาสร้างต้นแบบแพลตฟอร์มดิจิทัล ซึ่งประกอบไปด้วยระบบต่าง ๆ ประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินงาน 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การทำความเข้าใจปัญหา (Empathize) โดยการสัมภาษณ์ สังเกต การใช้แบบสอบถาม สร้างสมมติฐาน 2) กำหนดปัญหาให้ชัดเจน (Define) โดยการนำข้อมูลที่ร่วมกันวิเคราะห์และสังเคราะห์สิ่งที่ได้ เพื่อตอบโจทย์ ระบบที่ควรมีในแพลตฟอร์ม ปัญหาที่แท้จริงคืออะไร 3) ระดมความคิด (Ideate) ขั้นนี้จะเป็นการระดมสมองกระตุ้นให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้คิดเห็นอย่างเป็นอิสระ เพื่อให้ได้หลากหลายวิธีการออกมามากที่สุด และสรุปเป็นความคิดที่ดีที่สุด และอาจเป็นการผสมผสานจากหลายๆ ความคิดเห็นก็ได้ 4) สร้างต้นแบบ (Prototype) ขั้นนี้จะเป็นการนำข้อสรุปที่ได้จากขั้นตอนต่างๆ ไปพัฒนาแบบจำลองแพลตฟอร์มดิจิทัล โดยคำนึงถึงประสบการณ์การใช้แพลตฟอร์มของผู้ใช้เป็นสำคัญ และ 5) ทดสอบ (Test) เป็นขั้นที่นำต้นแบบแพลตฟอร์มดิจิทัลที่จะนำไปใช้จริง ไป

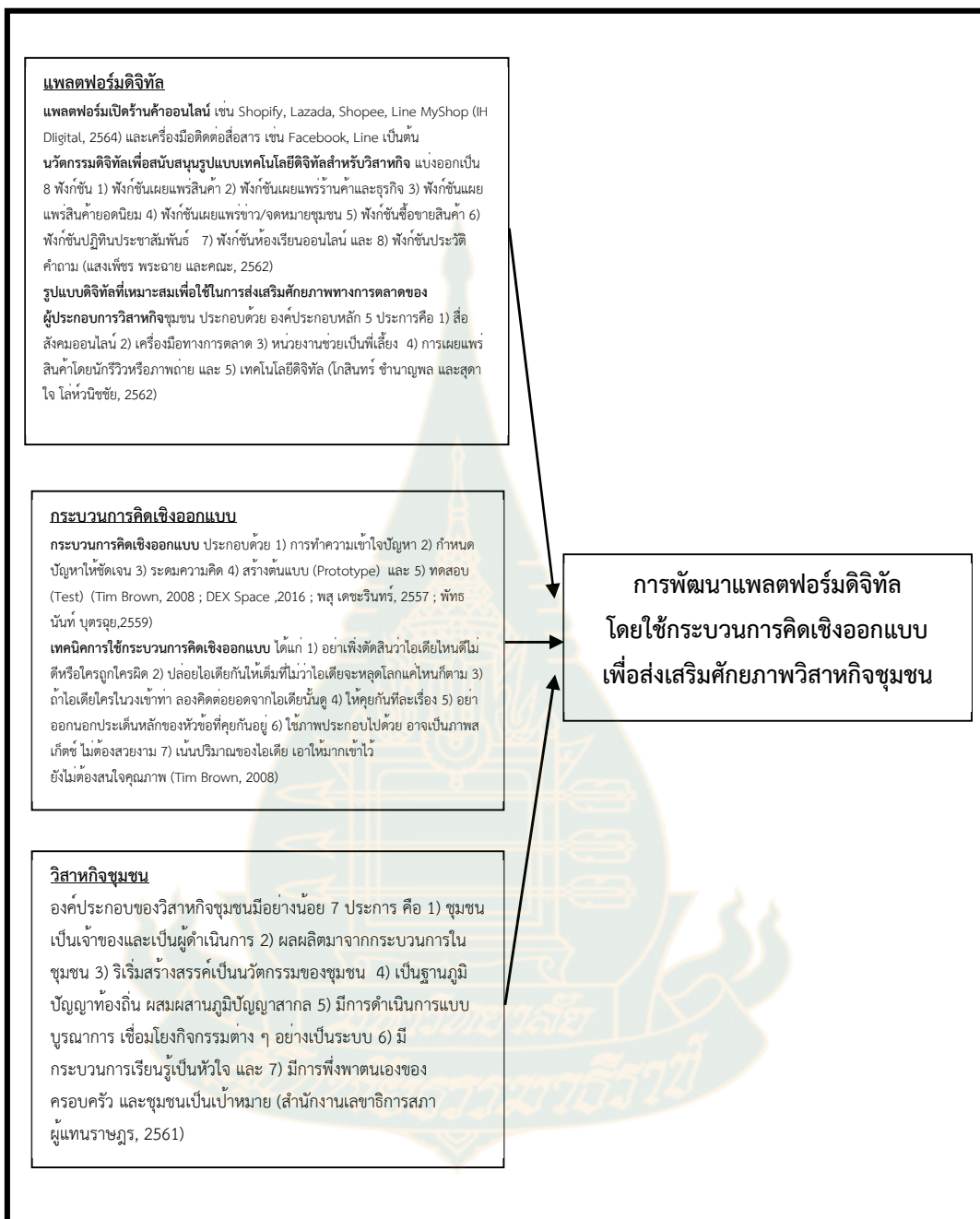
ทดลองกับกลุ่มผู้ใช้งานก่อน ทดสอบประสิทธิภาพและการทำงานของแพลตฟอร์มและระบบต่าง ๆ ตลอดจนประเมินผลการใช้งาน แล้วนำปัญหาที่พบมาปรับปรุงและแก้ไขแพลตฟอร์ม ก่อนนำไปใช้งานจริงต่อไป

วิสาหกิจชุมชน หมายถึง กลุ่มบุคคลที่อาศัยอยู่ในอำเภอ ปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ที่มีการรวมตัวกัน มีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ในการสร้างสรรค์ประกอบกิจการในชุมชนโดยมีการใช้ความรู้พื้นฐานจากภูมิปัญญาเดิม ผสมผสานกับองค์ความรู้ใหม่ ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม และมีการบริหารจัดการในชุมชนให้เกิดผลผลิตและประโยชน์สูงสุดต่อกลุ่ม ส่งผลให้เกิดการสร้างอาชีพที่ยั่งยืนและมีรายได้ที่มั่นคง

ศักยภาพวิสาหกิจชุมชน หมายถึง ความสามารถของกลุ่มบุคคลที่ประกอบอาชีพต่าง ๆ กัน มีการรวมกลุ่มกันเพื่อพัฒนาตนเองในหลากหลายมิติออกมาให้เห็นได้ชัดเจน เช่น ต้องการศึกษาค้นหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อนำความรู้ที่ได้มาพัฒนาสินค้า และบริการต่าง ๆ สามารถติดต่อหน่วยงานต่าง ๆ ของภาครัฐและเอกชนเพื่อขอคำปรึกษา แบ่งปันและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การประกอบกิจการ และความรู้ ตลอดจนรับทราบข่าวสารที่จำเป็นต่าง ๆ ร่วมกัน

5. กรอบแนวคิดการวิจัย

6. ประโยชน์ที่ได้รับ

6.1 กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร ได้อองค์ความรู้ และทราบสภาพในปัจจุบันและความต้องการแพลตฟอร์มดิจิทัลโดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบเพื่อส่งเสริมศักยภาพวิสาหกิจชุมชน เพื่อต่อยอดจากวิจัยอื่นๆ ในอนาคต

6.2 กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตรได้แพลตฟอร์มดิจิทัลโดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบเพื่อส่งเสริมศักยภาพวิสาหกิจชุมชน สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการต่อยอดในด้านทักษะอาชีพและ การประชาสัมพันธ์ของสินค้า และบริการ ในกลุ่มวิสาหกิจแต่ละแห่ง และสามารถแนะนำแพลตฟอร์มนี้ไปใช้กับวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่ต่าง ๆ ที่ต้องการขยายฐาน หรือต้องการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ สินค้า หรือบริการต่างๆ ได้

6.3 สถาบันการศึกษาหรือหน่วยงานท้องถิ่น อาชีวศึกษา โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ผู้ประกอบการรายย่อย ธุรกิจ SME และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำองค์ความรู้แพลตฟอร์มดิจิทัลฯ ไปประยุกต์ใช้สร้างหรือพัฒนาแพลตฟอร์มดิจิทัลอื่น ๆ ที่กำลังจะพัฒนาได้

6.4 สถาบันการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน หรือหน่วยงานท้องถิ่น อาชีวศึกษา โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ผู้ประกอบการรายย่อย ธุรกิจ SME และผู้ที่สนใจพัฒนานวัตกรรมสามารถนำองค์ความรู้ในแพลตฟอร์มไปสร้างสรรค์นวัตกรรมได้

